

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

AS ./ riksåklagaren m.fl. ang. misshandel m.m.

(Svea hovrätts beslut den 30 april 2020 och den 23 juni 2020 samt dom den 9 oktober 2020 i mål B 3390-20)

Riksåklagaren har förelagts att svara skriftligen på överklagandet, särskilt i den del det avser hovrättsens möjlighet att avgöra målet utan huvudförhandling.

Jag vill anföra följande

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättsens beslut och dom. Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bakgrund

AS dömdes av tingsrätten för misshandel till villkorlig dom med dagsböter. Hon förpliktades även att utge skadestånd till målsäganden med 5 000 kr för kränkning.

Vid tingsrätten hölls huvudförhandling där målsäganden, AS samt vittnen åberopade av såväl åklagaren som AS hördes.

Efter att AS överklagat tingsrättens dom åberopade hon i hovrätten som ny bevisning vittnesförhör med en person som inte tidigare hörts i målet. Hon åberopade också om- eller tilläggsförhör med målsäganden samt tilläggsförhör med ett av åklagarens vittnen. Hon begärde också att målet skulle avgöras efter huvudförhandling.

Efter att ha inhämtat yttranden från åklagaren avvisade hovrätten genom beslut den 30 april 2020 den av AS åberopade nya bevisningen på den grunden att åklagaren inte ifrågasatte den omständighet hon därigenom avsåg att bevisa. I beslut den 23 juni 2020 avslog hovrätten ASs begäran om att det skulle hållas om- eller tilläggsförhör med målsäganden och tilläggsförhör med åklagarens vittne på den grunden att det enligt hovrätten inte fanns tillräckliga skäl för sådana förhör. Vidare att huvudförhandling för närvarande var obehövlig, varför även yrkandet om huvudförhandling avslogs.

Efter att parterna skriftligen slutfört sin talan meddelade hovrätten dom, varigenom tingsrättens domslut fastställdes.

Överklagandet till Högsta domstolen

AS yrkar att Högsta domstolen ska undanröja hovrättens dom, återförvisa målet till hovrätten och tillåta den av henne åberopade bevisningen där samt besluta att huvudförhandling ska hållas i hovrätten, i andra hand att hon ska frikännas från åtalet och skadeståndsskyldigheten och att den aktuella bevisningen ska tas upp vid en huvudförhandling i Högsta domstolen. Under alla förhållanden yrkar hon strafflindring.

AS gör gällande att det förekommit rättegångsfel i hovrätten, då hovrätten avvisat hennes bevisning och vägrat hålla huvudförhandling. Hovrätten har enligt henne också gjort en felaktig bedömning i fråga om ansvar, rubricering, påföljd och skadestånd.

Enligt AS är det av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar hennes överklagande. I vart fall att det till följd av hovrättens rättegångsfel föreligger synnerliga skäl för prövningstillstånd.

Prövningstillstånd m.m.

Av 54 kap. 10 § rättegångsbalken följer att prövningstillstånd får meddelas endast om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens) eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens). Den enskildes intresse av att få sitt överklagande prövat kan således inte ligga till grund för prövningstillstånd i Högsta domstolen.

Högsta domstolen har i NJA 2020 s. 652 ”Bassängen” uttalat sig vägledande angående frågan om avgörande av mål i hovrätten utan huvudförhandling, särskilt om utrymmet att avgöra ett brottmål på handlingarna när också ett enskilt anspråk ska prövas och en part har begärt förhandling.

Jag kan inte se att Högsta domstolen genom att pröva nu förevarande överklagande kan komma med några vägledande uttalanden utöver vad som framgår av nämnda prejudikat i fråga om hovrättens möjligheter att avgöra ett brottmål där även ett enskilt anspråk ska prövas utan huvudförhandling. Jag kan heller inte se att det finns något prejudikatintresse i att Högsta domstolen prövar om den av AS åberopade bevisningen bör tillåtas. Enligt min uppfattning finns det således inte något prejudikatintresse i att Högsta domstolen prövar ASs överklagande.

Frågan är då om hovrättens handläggning innebär att det finns synnerliga skäl för prövningstillstånd (extraordinär dispens).

Högsta domstolen har inhämtat yttrande från hovrätten (Högsta domstolens aktbilaga 8). Hovrätten uttalar i yttrandet bl.a. följande i frågan om hovrättens möjlighet att avgöra målet utan huvudförhandling.

Under handläggningen i hovrätten framförde AS, vid sidan av de åberopade förhören, inga särskilda skäl till att en förhandling skulle hållas i hovrätten. Tingsrättens dom överklagades endast av henne, varför hon inte riskerade svårare påföljd än den som tingsrätten dömt ut. Den huvudsakliga bevisningen i hovrätten bestod av de inspelade förhören från tingsrätten. Enligt hovrättens mening måste en förhandling i målet anses ha varit uppenbart obehövlig med beaktande av målets karaktär, den åberopade bevisningen och de rättsliga spörsmål som aktualiserades i ansvarsfrågan.

Till skillnad från vad som var fallet i NJA 2020 s. 652 får skadestandsfrågan i nu aktuellt mål anses vara okomplicerad. Skadestandsanspråket i målet avser endast ersättning för kränkning, vilket ska prövas på objektiv grund utifrån den gärning som målsäganden utsatts för. Om en skadestandsfråga av detta slag anses utgöra hinder mot att avgöra ett mål utan huvudförhandling framstår utrymmet för att, mot parts vilja utan huvudförhandling, avgöra ett brottmål som innefattar ett överklagande av ett enskilt anspråk som ytterst begränsat.

Jag instämmer i hovrättens uppfattning. Jag delar även i övrigt hovrättens bedömningar och avstyrker således prövningstillstånd av synnerliga skäl.

Bevisning m.m.

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift m.m. för det fall prövningstillstånd meddelas.

Petra Lundh

My Hedström

Kopia till

Utvecklingscentrum

Söderorts åklagarkammare i Stockholm (AM-85656-19)